

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 29.9.2006
COM(2006) 558 galīgā redakcija

**KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI UN
EIROPAS PARLAMENTAM**

**par Padomes Regulas (EK) Nr. 104/2000 par zivsaimniecības un akvakultūras produktu
tirgu kopīgo organizāciju īstenošanu**

{SEC(2006) 1218}

1. IEVADS

Padomes Regulas (EK) Nr. 104/2000¹ 41. pantā paredzēts, ka Komisija līdz 2005. gada 31. decembrim iesniedz Padomei un Parlamentam ziņojumu par šīs regulas īstenošanu. Šā ziņojuma pamatā ir kopīgo tirgus organizāciju (turpmāk tekstā – „KTO”) piemērošanas novērtēšana. Turklāt Komisijas dienesti konsultējās, izmantojot anketas, un saņēma atbildes no 22 dalībvalstīm un 3 ieinteresēto aprindu pārstāvjiem.

Saskaņā ar Līguma 32. pantu zivsaimniecības produktus uzskata par lauksaimniecības produktiem un tādēļ uz tiem attiecas kopējā lauksaimniecības politika. Ministru Padome pieņēma pirmo zivsaimniecības produktu tirgus organizāciju, izmantojot Regulu (EEK) Nr. 2142/70².

KTO bija pirmā kopējās zivsaimniecības politikas (turpmāk tekstā – „KZP”) sastāvdaļa. Kopš tā laika tā ir kļuvusi par vienu no KZP pīlāriem. Tāpat kā attiecībā uz lauksaimniecības tirgus organizācijām, tās juridiskais pamats ir Līguma 37. pants. KTO izveidoja, lai sasniegtu Līguma 33. pantā noteiktos mērķus zvejniecības nozarē jo īpaši, lai nodrošinātu tirgus stabilitāti un garantētu ražotājiem pienācīgus ienākumus.

Pašreizējā KTO, kas noteikta Regulā 104/2000, vairs nav tikai intervences sistēma, tagad vairāk uzsvērta zvejniecības un realizācijas darbību ilgtspējības veicināšanas nozīme. KTO īsteno, pamatojoties uz 23 īstenošanas regulām (sk. 1. pielikumu). Ar 2003. gada Pievienošanās aktu iekļāva brētliņas un delfīnzivis un pievienoja jaunus realizācijas lielumus reņģēm.

2. TIRDZNIECĪBAS STANDARTI

Kopēji tirdzniecības standarti ir ļoti svarīgi, lai iekšējais tirgus un intervences mehānismi varētu pareizi darboties. To jaunākos grozījumus izdarīja ar Komisijas Regulu (EK) Nr. 790/2005³, lai iekļautu brētliņas.

Standarti veicināja arī produktu kvalitātes uzlabošanos. Padomes Regulas (EK) Nr. 2406/96⁴ 6. panta 1. punktā noteikts, ka uz produktiem, kas ietilpst svaiguma kategorijā B, neattiecas finansiālā kompensācija par izņemšanu no tirgus apgrozījuma. Komisijas darbinieku darba dokumentā par šā panta piemērošanu⁵ apstiprināts, ka produktu kvalitātes uzlabošanās galvenokārt bija saistīta ar to, ka samazinājās B kategorijas produktu izkraušana krastā.

Standarti attiecas uz zvejniecības produktu pirmo pārdevumu, kas dalībvalstīs ir noregulēts atšķirīgi. Pirmais pārdevums 8 dalībvalstīs notiek obligātajās izsolēs un

¹ OV L 17, 21.1.2000., 22. lpp. Regulā jaunākie grozījumi izdarīti ar 2003. gada Pievienošanās aktu.

² OV L 236, 27.10.1970., 5. lpp.

³ OV L 132, 26.5.2005., 15. lpp.

⁴ OV L 334, 23.12.1996., 1. lpp. Regulā jaunākie grozījumi izdarīti ar Komisijas Regulu (EK) Nr. 790/2005 (OV L 132, 26.5.2005., 15. lpp.).

⁵ SEC (2001) 1764, 7.11.2001.

12 dalībvalstīs – pārdodot tieši pircējam. Obligātu izsoļu nav 2 dalībvalstīs un jaukta sistēma, kas ietver izsoles un tiešo pārdošanu, ir 6 dalībvalstīs. Lai gan izsoles atvieglo kontroli un izsekojamību, tiešā pārdošana varētu būt vairāk piemērota pārstrādei paredzētajām zivīm un akvakultūras produktiem.

Sadalījums pa svaiguma kategorijām ir samērā vienkāršs, ērts lietotājam un pielāgots svarīgākajām zivju sugām. Dažās Eiropas elektroniskajās zivju izsolēs izmanto arī kvalitātes indeksācijas metodi (KIM), kas ir sīki izstrādāta šķirošanas sistēma atsevišķām zivju sugām. KIM ir piemērota izsolēm, kur piedāvā ierobežotu sugu daudzumu. Tā tomēr ir sarežģītāka un tādējādi grūtāk piemērojama, ja jāšķiro daudz dažādu produktu.

Realizācijas lielumu parasti izsaka ar svaru. Līdztekus Padomes Regulā (EK) Nr. 850/98⁶ noteikts minimālais bioloģiskais garums. Lai gan realizācijas lielumi nav paredzēti zivsaimniecības resursu aizsardzībai, tie nedrīkst būt pretrunā ar saglabāšanas pasākumiem. Taču darbs ar realizācijas un bioloģiskajiem lielumiem ne vienmēr ir vienkāršs. Dažām sugām norādītais garums var atbilst dažādam svaram. Iespējams, ka to izraisa svara sezonālās svārstības. Sugām, kam noteikti gan realizācijas, gan bioloģiskie lielumi, var būt gadījumi, kad zivs atbilst realizācijas lielumam, bet neatbilst bioloģiskajam lielumam vai otrādi. Turklāt realizācijas un bioloģiskie lielumi neattiecas uz vienām un tām pašām sugām.

Komisijas dienesti 2004. un 2005. gadā dalībvalstīs veica 15 pārbaudes, lai novērtētu atbilstību tirdzniecības standartiem. Tirdzniecības standartu ievērošana dalībvalstīs ir ļoti atšķirīga. Piemērošana lielā mērā ir atkarīga no krastā izkrautajiem daudzumiem: piekrastes zvejā, kur apjomi nav lieli, zivis parasti šķiro ar tradicionālajiem paņēmieniem. Standartu ievērošana uzlabojas, ja kontrolēs, ko veic centrālajos realizācijas punktos, piemēram, izsolēs, ir iesaistītas ražotāju organizācijas. Uzlabojoties spēkā esošajiem saglabāšanas pasākumiem, būtu jāpārskata realizācijas standartu un minimālo bioloģisko lielumu attiecība.

16 dalībvalstīs ziņoja par tirdzniecības standartu ievērošanas kontrolēm. 4 jaunās dalībvalstīs savā teritorijā jau ir veikušas pārbaudes. Pārkāpumus konstatēja 9 dalībvalstīs.

Attiecībā uz trešo valstu produktiem dažas dalībvalstīs ziņoja par sarežģījumiem standartu piemērošanā, veicot muitas uzraudzību. Turklāt dažas dalībvalstīs atklāja ievērojamus tādu ievesto saldēto zivju daudzumus, kas neatbilda minimālajam realizācijas lielumam. Iemesls tam ir fakts, ka standarti neattiecas uz saldētiem produktiem.

Attiecībā uz sardīņu konserviem 2002. gada 23. oktobrī PTO Strīdu izšķiršanas institūcija pasludināja spriedumu par labu Peru lietā „Peru pret Eiropas Kopienām” (WT/DS231). Komisijai bija jāsaskaņo Padomes Regula (EEK) Nr. 2136/897 ar PTO Nolīgumu par tehniskajiem tirdzniecības šķēršļiem un *Codex Alimentarius* standartu

⁶ OV L 125, 27.4.1998., 1. lpp. Regulā jaunākie grozījumi izdarīti ar Padomes Regulu (EK) Nr. 1568/2005 (OV L 252, 28.9.2005., 2. lpp.).

⁷ OV L 212, 22.7.1989., 79. lpp. Regula grozīta ar Komisijas Regulu (EK) Nr. 1181/2003 (OV L 165, 3.7.2003., 17. lpp.).

STAN94. Ar Komisijas Regulu (EK) Nr. 1181/2003⁸ ieviesa jaunu preču aprakstu 20 sardīņveidīgajām sugām un nosaukumu „sardīnes” atstāja *Sardina pilchardus* sugām. Kopš tā laika tikai dažās Centrālās un Ziemeļu Eiropas dalībvalstīs atklāja gadījumus, kad brētliņu konservi nebija pareizi marķēti un tika realizēti ar nosaukumu „sardīnes”.

3. PATĒRĒTĀJU INFORMĒŠANA

Ar Komisijas Regulu (EK) Nr. 2065/2001⁹ patērētāji tika pastiprināti informēti par zvejniecības produktiem, lai gan starp dalībvalstīm te pastāv atšķirības. Dažās dalībvalstīs galvenokārt interesējas par zivju izcelsmi un pārstrādes paņēmieniem. Citās dalībvalstīs patērētājus vairāk interesē citi aspekti, piemēram, kvalitāte, cena un vai zivis ir zvejotas, izmantojot ilgtspējīgas ražošanas metodes.

To zivju sugu skaits, kas iekļautas valstu komercnosaukumu sarakstā, dalībvalstīs ir ļoti atšķirīgs. Līdz šim nosaukumiem nebija negatīvas ietekmes uz zvejniecības produktu apriti Kopienā. Komisijas dienesti pašlaik gatavo datu bāzi, kurā būtu apkopoti visi dalībvalstu nosaukumi.

Deviņas dalībvalstis sarakstos ir veikušas izmaiņas. Izmaiņu skaits bija no 1 līdz 12 un papildus iekļauto sugu skaits bija no dažām līdz 164 sugām. Faktiski neviena suga sarakstā nebija svītrotā. Astoņas dalībvalstis noteica pagaidu nosaukumus, kuri gandrīz vienmēr kļuva par galīgajiem nosaukumiem.

2002. un 2003. gadā, dalībvalstīm īstenojot regulu, radās daudz jautājumu par pareizu interpretāciju. Turklāt regulā paredzētajiem pārejas noteikumiem nebija noteikts piemērošanas laiks. Tomēr kopš 2004. gada dalībvalstīs nav bijis nevienas īpašas sūdzības.

13 dalībvalstīs, tostarp četrās jaunajās dalībvalstīs, veica pārbaudes par to, kā tiek ievērota izsekojamība. Astoņās dalībvalstīs konstatēja vairākus pārkāpumus. Visbiežāk nebija norādīta vai bija nepareizi norādīta nozvejas teritorija, jo īpaši akvakultūras produktu izcelsmes valsts, kā arī ražošanas metode un zinātniskais nosaukums, lai varētu veikt izsekojamību.

4. RAŽOTĀJU ORGANIZĀCIJAS

4.1. Ražotāju organizāciju atzīšana

2005. gadā bija 203 atzītas ražotāju organizācijas (RO) 16 dalībvalstīs¹⁰ (sk. arī 2. pielikumu). 74 % no tām ir Spānijā, Francijā, Itālijā Vācijā un Apvienotajā Karalistē. Vērts pieminēt 6 ražotāju organizāciju izveidošanos jaunajās dalībvalstīs. Ir 5 ražotāju organizācijas, kurās ir biedri no citām dalībvalstīm – Dānijā (1), Spānijā (2) un Nīderlandē (2). Dažas RO ir pārtraukušas darbību – Spānijā (2), Francijā (1), Portugālē, Zviedrijā (1) un Apvienotajā Karalistē (2). Par iemeslu tam bija krastā

⁸ OV L 165, 3.7.2003, 17. lpp.

⁹ OV L 278, 23.10.2001, 1. lpp.

¹⁰ OV C 293, 25.11.2005., 15. lpp.

izkrautā daudzuma samazinājums, biedru skaita samazināšanās un ieņēmumu trūkums.

86 % no RO darbojas nozvejas sektorā. 28 ražotāju organizācijas nodarbojas ar akvakultūras jautājumiem 7 dalībvalstīs, 86 % no tām atrodas Spānijā, Francijā un Itālijā. Turklāt deviņas ražotāju organizāciju apvienības ir izveidotas 3 dalībvalstīs (4 Francijā, 3 Vācijā un 2 Itālijā).

RO darbība ir veicinājusi resursu ilgtspējīgu izmantošanu un tirdzniecības nosacījumu uzlabošanu. Dalībvalstīs ir atšķirīga RO iesaistīšanās intervences pasākumos un zivsaimniecības pārvaldībā. Attiecībā uz piederību organizācijai vairāk nekā 50 % zvejnieku ir RO biedri 10 dalībvalstīs. Dalība organizācijā 3 dalībvalstīs ir no 12–23 %. Akvakultūrā vairāk nekā 75 % ir 5 dalībvalstīs un mazāk par 10 % – divās dalībvalstīs.

Astoņas dalībvalstis pārbaudīja atzīšanas priekšnoacījumus. Rezultātā 2 dalībvalstis anulēja 12 RO atzīšanu. Trīs dalībvalstis ziņoja par tādu RO darbības pārbaudi, kurās ir citu dalībvalstu biedri.

Nīderlandes Konkurences institūcija (*NMa*) 2003. gadā konstatēja konkurences problēmu Ziemeļjūras garneļu sektorā un uzlika naudas sodu astoņiem Nīderlandes vairumtirgotājiem un astoņām Nīderlandes, Vācijas un Dānijas ražotāju organizācijām par Nīderlandes un Eiropas Savienības konkurences tiesību pārkāpumu. *NMa* konstatēja, ka attiecīgās puses bija noslēgušas neatļautu savstarpēju vienošanos. Šis gadījums parādīja, cik svarīgas ir attiecības starp konkurenci un kopējā tirgus organizācijām. Uz ražotāju organizācijām neattiecinā konkurences noteikumus, kamēr to darbība aprobežojas ar uzdevumiem, ko tām uzticējusi kopējā tirgus organizācija.

Lai veicinātu ražotāju organizāciju pārrobežu sadarbību, ar Komisijas Regulu (EK) Nr. 1767/2004¹¹ ieviesa dažādās dalībvalstīs atzīto ražotāju organizāciju apvienību atzīšanu. Apvienībām ir tādi paši uzdevumi un pienākumi kā ražotāju organizācijām, izņemot darbības programmas un noteikumu subjekta loka paplašināšanu. Vācijā 2005. gadā atzina ražotāju organizāciju apvienību, kurā bija 2 Nīderlandes un 6 Vācijas ražotāju organizācijas.

Atbalsts ražotāju organizāciju izveidei ir pieejams, izmantojot Zivsaimniecības virzības finansēšanas instrumentu (sk. Padomes Regulu (EK) Nr. 2792/1999¹², ZVFI regulu). Pašlaik notiek sarunas par šā atbalsta turpināšanu 2007.–2013. gadā, izmantojot Eiropas Zivsaimniecības fondu (EZF).

4.2. Noteikumu subjekta loka paplašināšana

Četras dalībvalstis lūdza attiecināt ražotāju organizāciju noteikumus uz ražotājiem, kas nav organizācijas biedri. Beļģijā atbalstīja 2 pieteikumus, Spānijā – 2, Francijā – 7 un Itālijā – vienu pieteikumu. Noteikumu subjekta loka paplašināšana skāra 12 sugas Beļģijā, 3 – Spānijā, 3 – Francijā un vienu – Itālijā. Organizācijā

¹¹ OV L 315, 14.10.2004., 28. lpp.

¹² OV L 337, 30.12.1999., 10. lpp. Regulā jaunākie grozījumi izdarīti ar Padomes Regulu (EK) Nr. 485/2005 (OV L 81, 30.3.2005., 1. lpp.).

neietilpstošo personu procents bija no mazāk par 10 % Beļģijā līdz 53 % Francijā. Termins bija no 3 līdz 12 mēnešiem. Uz akvakultūras produktiem paplašināšana netika attiecināta.

Pasākumi, uz kuriem visbiežāk attiecināja paplašināšanu, bija nozvejas ierobežojumi, kā arī aizliegums izkraut krastā un veikt pirmo pārdevumu. Beļģijā un Itālijā piemēroja noteiktu atpirkšanas cenu ievērošanu. Maksa, kas saistīta ar noteikumu subjekta loka paplašināšanu, bija jāmaksā tikai organizācijā neietilpstošajām personām Beļģijā. Taču neviena dalībvalsts nemaksāja kompensācijas tām organizācijā neietilpstošajām personām, kuru produktus, pamatojoties uz izņemšanas noteikumu paplašināšanu, nevarēja pārdot.

4.3. Darbības programmas

Darbības programmas veicināja ražotāju organizāciju darbību un to finansiālo ieguvumu uzlabošanu. Taču joprojām ir faktori, kurus ražotāju organizācijas nevar ietekmēt un kas var skart to ražošanas un realizācijas iespējas, proti, klimatiskās un bioloģiskās svārstības vai saglabāšanas pasākumi.

Ir pazīmes, kas liecina, ka dažām ražotāju organizācijām ir grūti iepriekš ieplānot ražošanas un realizācijas darbības. Tam par iemeslu ir zvejas darbību un līdzīgu problēmu neprognozējamība, kas apgrūtina piedāvājuma un tirgus pieprasījuma saskaņošanu. Pirmajā programmu izmantošanas gadā dažām ražotāju organizācijām bija problēmas ar procedūrā ietvertajiem termiņiem un uzdevumiem. Vairākās dalībvalstīs bija arī grūtības nodrošināt programmu piemērošanu un maksājumu kārtības ieviešanu.

Desmit dalībvalstis pārbaudīja darbības programmas. Sešās dalībvalstīs programmas nebija izstrādātas un divās dalībvalstīs bija trūkumi to īstenošanā.

Ar darbības programmām ražotāju organizācijas iegūst sagatavošanās instrumentus un līdz ar to – lielāku atbildību par zvejas un realizācijas darbību pārvaldību. Tās dod iespēju dalībvalsts iestādēm visu gadu novērot ražotāju organizāciju zvejas darbības. Pieejamā informācija liecina, ka darbības programmas ir īstenotas apmierinoši. Ražotāju organizācijas ir reti pārskatījušas programmas, lai gan laikposmā no 2001. līdz 2004. gadam ir bijusi neapmierinoša tirgus situācija un palielinājusies dažu produktu izņemšana no apgrozības. Lai iegūtu lielāku nozīmi tirgos, programmās lielāka vērtība jāpiegriež pasākumiem, kuri ir virzīti, lai labāk sadalītu piegādes visā nozvejas gadā un izveidotu saikni starp ražotājiem un tirdzniecības ķēdes pakārtotajiem posmiem.

Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fondā (ELVGF) paredzēts atbalsts darbības programmu sagatavošanai. 3. pielikumā ir redzama šo izdevumu attīstība. Atbalsts ir paredzēts tikai 5 gadiem, lai ražotāju organizācijas varētu pakāpeniski pielāgoties savu pienākumu izpildei. Tikai viena dalībvalsts ir izmantojusi ZVFI regulā paredzēto papildu atbalstu.

4.4. Kvalitātes uzlabošanas plāni

Tikai 3 dalībvalstis īpašu atzišanu piešķir ražotāju organizācijām, kuras bija iesniegušas kvalitātes uzlabošanas plānus. 2 ražotāju organizācijas Spānijā

(akvakultūras sektorā), viena Francijā un viena Itālijā (abas nozvejas sektorā). Vienā gadījumā viena dalībvalsts atsauca atzīšanu, jo attiecīgā ražotāju organizācija bija pārtraukusi darbību.

Šādu plānu sagatavošanai ZVFI regulā ir paredzēts finansiāls atbalsts. Par šā atbalsta turpinājumu 2007.–2013. gadā no EZF fonda pašlaik notiek diskusijas.

5. STARPNOZARU ORGANIZĀCIJAS

Trijās dalībvalstīs 2005. gadā bija tikai četras atzītas organizācijas: divas Spānijā (nozvejas un akvakultūras sektorā), viena Francijā (akvakultūra) un viena Itālijā (nozveja un akvakultūra). Nav gluži skaidrs, kādēļ organizāciju ir tik maz, varbūt, ka tas ir saistīts ar slikto dažādo pievienotās vērtības apakšsektoru sadarbību. Līdz šim nav izmantota noteikumu subjekta loka paplašināšana.

6. CENAS UN INTERVENČE

6.1. Cenas

Orientējošajām cenām būtu jāatspoguļo attiecīgo sugu tirgus situācija. Lai tām tirgos būtu stabilizējoša nozīme, būtu jāseko tirgus attīstības tendencēm, tomēr cenām būtu jābūt zemākām par tirgus cenu, lai ņemtu vērā cenu svārstības. 4. pielikumā redzama tirgus cenu un orientējošo cenu attīstība laikposmā no 2001. līdz 2004. gadam. Tomēr dažās dalībvalstīs nedaudzām zivju sugām ir ievērojamas orientējošo un tirgus cenu atšķirības. Orientējošās cenas palīdz arī novērst pārmērīgas nozvejas gadu cenu atšķirības.

2002. un 2003. gadā ievērojami kritās balto zivju tirgus cenas. Tā ir paradoksāla situācija, ņemot vērā, ka Kopienā nepārtraukti samazinājās šo sugu nozveja un tika izstrādāti atjaunošanas plāni. To varētu izskaidrot ar to, ka Kopienas krastā izkrautie daudzumi nevarētu nodrošināt pārstrādes rūpniecībai pietiekami daudz atbilstoša izmēra zivju.

Pēdējo gadu laikā daudzu komerciāli nozīmīgu zivju sugu cenu noteikšanā nav ņemtas vērā ražošanas izmaksu tendences. Vairākām balto zivju sugām no 2000. gada līdz 2005. gada pirmajai pusei vidējās pirmā pārdevuma cenas nemainījās vai pat samazinājās (sk. 5. pielikumu).

Importa apjoma palielināšanās ES zivju tirgū un akvakultūras attīstība bieži vien tiek uzskatīta par iemeslu zivju cenu stagnācijai vai kritumam. Tomēr tam nav pierādījumu. Faktiski to loma zvejnieku ieņēmumu samazināšanā iespējams ir mazāk nozīmīga kā citi faktori, piemēram, pārdošanas koncentrēšana lielos izplatīšanas tīklos un lielāka zivju un citu pārtikas produktu konkurence, kas izraisa ievērojamu spiedienu uz vairumtirgotājiem, liekot tiem samazināt cenas un peļņas normas. To izjūt visā tirgus ķēdē, tostarp arī sākotnējais ražotājs.

6.2. Intervence

KTO ir lielā mērā samazinājusi intervences apjomu. Tas atspoguļojas arī mērenajos gada izdevumos, kas laikposmā no 2001. līdz 2004. gadam bija no 9 līdz

12 miljoniem euro. Šie skaitļi ir daudz mazāki nekā ECU 33 miljoni pagājušā gadsimta deviņdesmitajos gados (sk. 6. pielikumu). 7., 8., 9. 10. un 11. pielikumā redzamas dažādu intervences mehānismu izmaksas. Intervences un darbības programmu izdevumus nodrošina ELVGF. Attiecībā uz jauno finanšu shēmu 2007.-2013. gadam Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonds (ELVGF) saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 1290/2005¹³ turpinās finansēt zivsaimniecības tirgu izdevumus.

2003. gadā saskaņā ar Komisijas Regulu (EK) Nr. 80/2001¹⁴ un Komisijas Regulu (EK) Nr. 2306/2002¹⁵ starp dalībvalstīm un Komisiju pilnībā sāka darboties elektroniskā datu pārraides sistēma FIDES II. Sākumā dažām dalībvalstīm bija problēmas ar sistēmu, bet turpmākajos gados to sniegtie ziņojumi uzlabojās.

Tikai viena dalībvalsts intervences mehānismos, jo īpaši attiecībā uz izņemšanu no apgrozības, konstatēja pārkāpumus. Komisija 2003., 2004. un 2005. gadā 3 dalībvalstīs veica intervences izdevumu revīziju. Intervences pārvaldība un kontrole Īrijā 2002.-2003. gadā bija nepilnīga. Galvenie trūkumi bija saistīti ar nepietiekamu ražotāju organizāciju uzraudzību, lai nodrošinātu, ka tās veic visus iespējamus pasākumus, lai izvairītos no intervences un nepieļautu nepietiekamu no apgrozības izņemto zivju kontroli. Ir bijuši gadījumi, kad zvejas darbības tika veiktas tikai tādēļ, lai gūtu labumu no intervences.

6.2.1. *Izņemšana no apgrozības*

KTO samazināja kompensācijas par zivju izņemšanu no apgrozības. Izņemšana ir paredzēta gadījuma rakstura pārprodukcijai, ko tirgus nespēj absorbēt. 2001.-2004. gadā no apgrozības tika izņemti mazāk nekā 2 % pelagisko zivju un aptuveni 1 % balto zivju produkcijas (sk. 12. pielikumu).

Tomēr balto zivju sugu izņemšana, pastāvot samazinātai Kopienas ražošanai, ievērojami palielinājās 2002. un 2003. gadā. Tā kā krājumi samazinās, to sugu izņemšana no apgrozības, uz kurām attiecas saglabāšanas pasākumi, varētu būt apšaubāma, jo īpaši tādēļ, ka no tirgus izņemtās zivis tiek iznīcinātas.

Septiņās dalībvalstīs veica maksājuma pieteikumu pārbaudes. Trijās dalībvalstīs informācija ne vienmēr saskanēja ar daudzumiem, kas faktiski bija izņemti no apgrozības.

6.2.2. *Pārnese*

KTO būtiski palielināja atbalstu produktu pārstrādei un uzglabāšanai, ņemot vērā to atkārtotu laišanu tirgū. Pārņemšana veicināja zivju iznīcināšanas samazināšanos un palielināja produktu atgriešanos tirgū.

Atbalsta piešķiršanas procedūras ir sarežģītākas nekā izņemšanas procedūras. Avansa piešķiršana ir saistīta ar atbalstu, bet nav saistīta ar noliktavā ievietotā produkta

¹³ OV L 209, 11.8.2005., 1. lpp.

¹⁴ OV L 13, 17.1.2001., 3. lpp. Regulā jaunākie grozījumi izdarīti ar 2003. gada Pievienošanās aktu.

¹⁵ OV L 348, 21.12.2002., 94. lpp.

vērtību. Dažkārt iespēja pavisam izņemt zivis no apgrozības ražotāju organizācijām varētu būt pievilcīgāka nekā produktu pārstrāde vai uzglabāšana.

Piecas dalībvalstis veica pārbaudes attiecībā uz to, vai par produktiem ir tiesības saņemt piemaksu. Divās dalībvalstīs konstatēja neatbilstību prasībām.

6.2.3. *Autonomas izņemšanas un pārneses*

Autonomas intervences ir paredzētas, lai nodrošinātu lielāku reģionālo tirgu stabilitāti. Šis mehānisms dod ražotāju organizācijām lielāku neatkarību, jo tās var noteikt intervences cenas. 2004. gada ES paplašināšanās iekļāva reņģes un delfīnzivis to produktu sarakstā, par kuriem ir tiesības saņemt piemaksu.

Sešās dalībvalstīs veica maksājuma pieteikumu pārbaudes. Divās dalībvalstīs informācija ne vienmēr saskanēja ar daudzumiem, kas faktiski bija izņemti no apgrozības.

6.2.4. *Privāta uzglabāšana*

Privāta uzglabāšana attiecas uz dažiem produktiem, ko sasaldē uz kuģiem. Tikai viena dalībvalsts pieteicās uz privātas uzglabāšanas shēmu 2002. un 2004. gadā. Šī dalībvalsts veica pārbaudi, lai nodrošinātu, ka par šiem produktiem ir tiesības saņemt piemaksu un konstatēja, ka daži produkti neatbilst nosacījumiem.

6.3. **Tunzivis pārstrādei**

Kompensācijas par tunzivīm, kas piegādātas konservu ražošanai, ir vienīgais intervences mehānisms, kura pamatā ir tiešs atbalsts ražotājiem. To ieviesa, lai kompensētu nozvejas sektoru par iespējamiem zaudējumiem, ko radījusi autonomā tarifu aizsardzības likvidēšana pārstrādei ievestajiem produktiem. KTO samazināja šā mehānisma līdzšinējo izmantojumu. Tādējādi ievērojami samazinājās izdevumi (sk.11. pielikumu). Zivju pārstrādes attīstība tropiskajās zvejas teritorijās varētu būt veicinājusi atbalsta izmantošanas samazinājumu. Mehānismu izmantoja 2001. gadā (sk. Komisijas Regulu (EK) Nr. 2496/2001¹⁶), 2003. gadā (sk. Komisijas Regulu (EK) Nr. 110/2005¹⁷) un 2004. gadā (sk. Komisijas Regulu (EK) Nr. 1342/2005¹⁸ un Regulu Nr. 1343/2005¹⁹). Līdz šim 3 dalībvalstis ir izmantojušas šo atbalstu. Viena dalībvalsts veica pārbaudes, lai nodrošinātu, ka par šiem produktiem ir tiesības saņemt piemaksu un konstatēja, ka daži produkti neatbilst nosacījumiem.

Kopienas ražotāju cenām ir jāatspoguļo patiesā tirgus situācija un jāveicina pārmērīgu cenu svārstību novēršana. Tomēr tunzivju tirgū 4 vai 5 gadus ir bijušas ievērojamas cenu svārstības.

2004. gada 28. janvārī Pirmās instances tiesa pasludināja spriedumu lietā T-142/01 un T-283/01. Tās bija lietas par izmaiņām ražotāju organizāciju biedru sastāvā un to ietekmi uz atbalsta aprēķinu. Pirmās instances tiesa apstiprināja, ka, tā kā atbalsts ir

¹⁶ OV L 337, 20.12.2001., 25. lpp.

¹⁷ OV L 21, 25.1.2005., 5. lpp.

¹⁸ OV L 212, 17.8.2005., 5. lpp.

¹⁹ OV L 212, 17.8.2005., 5. lpp.

paredzēts Kopienas ražotāju ienākumu aizsardzībai, gala saņēmēji ir ražotāji, nevis ražotāju organizācijas.

7. TIRDZNIECĪBA AR TREŠĀM VALSTĪM

7.1. Tirdzniecības politikas pasākumi

Ar Regulu Nr. 104/2000 atcēla tarifus noteiktiem pārstrādei paredzētiem produktiem. Daudzgažu autonomas tarifu kvotas atvēra laikposmam no 2001. līdz 2003. gadam (sk. Padomes Regulu (EK) Nr. 2803/2000²⁰ un Padomes Regulu (EK) Nr. 1771/2003²¹) un laikposmam no 2004. līdz 2006. gadam (sk. Padomes Regulu (EK) Nr. 379/2004²²). 13. pielikumā redzama produktu un to kvotu apjoma attīstība, kas piemērojamas laikposmā no 2001. līdz 2006. gadam. Turklāt ar Padomes Regulu Nr. 2801/2000²³ noteica pagaidu apturēšanu attiecībā uz noteiktiem produktiem, kas Kopienā nav pieejami.

Ražotāji prasa pilnīgu zivsaimniecības produktu liberalizāciju, lai stiprinātu to konkurētspēju un lai varētu plānot ilgtermiņa darbības. Lai nodrošinātu pārstrādes vajadzības, ir nepietiekams to produktu skaits, uz kuriem attiecas pašreizējā apturēšana. Turklāt dažu produktu kvotas tiek izmantotas jau gada sākumā. Ir pierādījies, ka procedūras kvotu mainīšanai, ja ir nepietiekams piedāvājums, ir visai sarežģītas un prasa daudz laika. Tomēr, ņemot vērā pašreizējās PTO sarunas par tirgus pieejamību, šai stadijā nav saprātīgi mainīt Kopienas tarifu struktūru. Pēc tam, kad sarunas būs pabeigtas, kvotas varētu būt labākais iespējamais risinājums, lai uzlabotu nozares apgādes nosacījumus.

7.2. Salīdzināmās cenas un aizsardzības pasākumi

Salīdzināmās cenas ir paredzētas, lai nodrošinātu aizsardzību pret pārmērīgi lētiem ievadumiem. Tās noder kā ieviešanas cenu attīstības rādītāji un brīdinājuma sistēma.

Aizsardzības pasākumus piemēro, ja tirgū ir nopietni traucējumi, ko izraisījuši ievadumi un izvedumi. Kopš ir beigusies Urugvajas kārtā, uz aizsardzības pasākumiem attiecas Padomes Regula (EK) Nr. 3285/94²⁴. Ņemot to vērā, aizsardzības pasākumus piemēroja saimniecībā audzētiem lašiem, izmantojot Komisijas Regulu (EK) Nr. 206/2005²⁵, kas atcelta ar Komisijas Regulu (EK) Nr. 627/2005²⁶.

²⁰ OV L 331, 27.12.2000., 61. lpp.

²¹ OV L 258, 10.10.2003., 1. lpp.

²² OV L 64, 2.3.2004., 7. lpp.

²³ OV L 331, 27.12.2000., 1. lpp.

²⁴ OV L 349, 31.12.1994., 53. lpp. Regulā jaunākie grozījumi izdarīti ar Padomes Regulu (EK) Nr. 2200/2004 (OV L 374, 22.12.2004., 1. lpp.).

²⁵ OV L 33, 5.2.2005., 8. lpp.

²⁶ OV L 104, 23.4.2005., 4. lpp.

8. SECINĀJUMI

1. Ir pierādījies, ka intervences apjoma samazināšanas politika ir bijusi efektīva. Izdevumi, ko radījusi izņemšana no apgrozības, ir samazinājušies atbilstīgi Regulā Nr. 104/2000 noteiktajiem mērķiem.
2. Ir novērojams, ka notiek pastāvīga pāreja no izšķērdīgās izņemšanas uz pārneses darbībām. Dalībvalstīs intervences pasākumus izmanto ļoti dažādi.
3. KTO izmantošana ir apstiprinājusi, cik svarīgas ir ražotāju organizācijas. Gan dalībvalstīs, gan ražotāju organizācijas atzinīgi novērtējušas darbības programmu ieviešanu, jo tās ir instruments piedāvājuma un pieprasījuma līdzsvarošanai.
4. Starpnozaru organizāciju izveidošana nav bijis sekmīgs pasākums. Iespējamais cēlonis varētu būt nepietiekamā dažādu tirdzniecības ķēdes dalībnieku sadarbība.
5. Lai gan vairākām sugām tika ieviesti saglabāšanas pasākumi un atjaunošanas plāni, tirgus cenas neattīstījās līdztekus ražošanas izmaksām. Līdz ar to vēl sarežģītāk ir līdzsvarot Līguma 33. pantā noteiktos mērķus.
6. Lai nodrošinātu patērētāju un pārstrādes rūpniecības vajadzības, Kopienas tirgus arvien vairāk kļūst atkarīgs no ievadumiem, ko veic trešās valstis.